

Dr. H.F. Kohlbrugge

Tekst: GALATEN 5: 16-17.

Wandelt door de Geest, en volbrengt de begeerlijkheid des vleses niet. Want het vlees begeert tegen de Geest, en de Geest tegen het vlees, en deze staan tegen elkander, also dat gij niet doet hetgeen gij wildet.

Het blijft waar, wat er geschreven staat: "De natuurlijke mens begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn, want zij zijn hem dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan, omdat zij geestelijk onderscheiden worden." (1 Kor. 2:14) De natuurlijke mens, de mens op zichzelf beschouwd, die de Geest van Christus niet heeft, moge het al in de dingen Gods ver gebracht hebben, hij is evenwel in de grond der zaak een goddeloze, die bij al zijn vroomheid van recht en gerechtigheid volstrekt geen begrip heeft. Zoals dan ook betuigd wordt: "Kwade mensen merken niet op het recht; maar die naar de Heere vragen, letten op alles." De natuurlijke mens kan van het Woord Gods veel kennis hebben, hij kan naar de uiterlijke schijn alle waarde hechten aan dat, wat recht is; menigmaal zou men denken, dat hij op het Evangelie der genade van Christus alléén uit is, evenwel in de grond des harten zit hij in de eigenliefde en in de eigengerechtigheid vast; hij spreekt veel van recht en gerechtigheid, maar wat recht is in de ogen Gods, dat is bij hem, omdat hij de rechtvaardige, wiens aanzijn alleen reeds hem bestraft, niet kan liefhebben, onrecht; en wat in de ogen Gods een gruwel is, dat wil hij als gerechtigheid laten gelden. De rechtvaardige en diens gedrag zal in zijn ogen onrechtvaardig en berispelijk moeten blijven, en hij zal die ook voortdurend op de meest onrechtvaardige wijze beoordelen en behandelen; en wel daarom, omdat de natuurlijke mens de ongerechtigheid voor gerechtigheid houdt, rechtvaardig is in zijn eigen ogen, en de gerechtigheid des rechtvaardigen nimmer kan verstaan.

Wij zien dit volkomen opgehelderd in de geschiedenis van Laban. Reeds in zijn jongelingsjaren kenmerkte zich deze als een, die het goed verstond te zeggen: "Kom in, u gezegende des Heeren, waarom zoudt u buiten staan?" Toen hij de gouden hoofdsiersels en armringen in de handen van Zijn zuster Rebekka zag, en het vernam, wat voor een rijken gast hij te onthalen had, toen was hijzelf zijnen ouden vader vooruit in de wilsbepaling ten aanzien van Rebekka. (Gen. 24) In zijn vroomheid zeide hij later tot Jakob: "Welaan, u bent mijn been en mijn vlees, zoudt u mij om niets dienen, zeg mij, wat zal uw loon zijn?" (Gen. 29) Maar hij toonde wel op het recht geen acht te slaan, toen hij Jakob bedroog en diens loon tienmaal veranderde. (Gen. 31) Toen Jakob van hem gevloeden was, bewees Laban het wel met zijn achternajagen, wat hij in 't schild voerde, namelijk: om Jakob naakt uit te kleden; en nadat God hem des nachts in een droom verschenen was, en tot hem had gesproken: "Wacht u, dat u met Jakob niet spreekt, noch goed noch kwaad" (Gen. 31:29), toen stelde hij zich als een vrome en rechtvaardige aan, die Gods stem gehoorzaamde, toonde evenwel juist daarin, dat hij verhaalde, wat God tot hem gesproken had, hoe hij slechts kwaad in de zin gehad had. En hij, de onrechtvaardige, beschuldigde Jakob van ongerechtigheid, omdat hij van hem gevlucht was, en gaf huichelachtig voor, dat hij hem had willen uitgeleide doen met vreugde, met gezangen, met trommel en met harp (Gen. 31: 27), ofschoon hij Jakob toch ledig zou hebben

laten trekken, hem eerst alles afgenomen hebbende, onder voorwendel, dat het alles het zijn was, zo hij maar geweten had, dat Jakob van hem had willen weggaan. Laban, die voorgaf, de Heere alleen te dienen, deed ijverige nazoeking naar zijn gouden afgoden; en hij, die Gode Zijn eer ontroofde, schold de eerlijken Jakob uit voor een dief. De rijke Laban, die zich voordeed als een vrijgevig, eerlijk en rechtvaardig man, liet aan Jakob betalen, wat door wilde dieren des daags of des nachts was verscheurd geworden; ook liet hij hem, van wie hij zeide: "gij zijt mijn been en mijn vlees", in Zijn dienst des daags in de hitte van dorst versmachten, en des nachts in de vorst kou lijden, en gunde hem nauwelijks dat hij sliep. Laban hield zichzelf voor eerlijk, maar betoonde zich een tiran, een dief en rover, waar hij van Jakobs vrouwen, kinderen en kudden, die deze, door zijn twintigjarige dienst, zich eerlijk verworven had, zeide: "zij zijn mijne." (Vs. 43)

En hij, die tiran, dief en rover, deed de eerlijke Jakob een verbond aangaan, waardoor hij Jakob tot een tiran van Zijn vrouwen, tot een rover en dief maakte; en had daarbij de onbeschaamdheid om te zeggen: "Niemand is bij ons, zie toe, God zal getuige zijn tussen mij en tussen u." (Vs. 50) En eindelijk waar hij niet doden kon, daar kuste hij; hij zegende, waar hij niet vloeken kon, om tenminste, nu hij niets had kunnen uitrichten, toch als een vroom en heilig man er af te komen. Omdat het nu met de vroomheid van alle vlees er zo uitziet, en evenwel alle vlees zulke vroomheid van een Laban voor waarachtige godsvrucht houdt, en de vroomheid van de armen Jakob al zeer weinig vertrouwt, zo zij de prediking van heden bij vernieuwing ons tot lering, dat wij ons toch overgeven aan hetgeen in de ogen des Heeren goed en recht is.

Om vroomheid gaat het een iegelijk mens in deze zin, dat in hem meer of minder luid de bewustheid spreekt: 'Ik mag niet zondigen, opdat de genade te overvloediger worde; ik mag niet doen en drijven wat ik wil, en dan daarbij geloven, dat God mij evenwel genegen is.' Dientengevolge ligt het ook in ieders hart: 'Ik moet van de zonde afstand gedaan hebben, zal ik waarlijk van de genade Gods verzekerd zijn.' Heiligheid Gods en zonde laten zich niet verenigen. Het gezond verstand zegt het aan een iegelijk: Wat, of ik al geloof! als ik de werken niet heb, zo is het toch alles zonder nut. Daarom is ook ieder, die de naam van Christen draagt, op zijn wijze bezig, om over de zonde heen te komen, of er van los en vrij te worden. Zolang de ongerechtigheid in de weg staat, kan niemand aan de woorden genoeg hebben: "De Heere kent degenen, die de Zijnen zijn": en het antwoord: "Geloof in de Heere Jezus Christus", kan op de vraag: "Wat moet ik doen om zalig te worden? Ofschoon het voldoende behoorde te zijn, geen mens bevredigen, Zolang hij met zijn' verborgen wandel niet voor God in het reine is. Wat de Apostel geschreven heeft: "*Want het vlees begeert tegen den Geest*", meent men tamelijk wel te verstaan; immers, men wordt gewaar, dat de meest ernstige inspanningen ter oefening in de Godzaligheid ten laatste geheel vruchteloos zijn; en dat men zich, na verloop van tijd, in zijn verwachtingen, om der zonde meester te worden, zo zeer bedrogen vindt, dat men zich in hoge ouderdom zelfs nog veel minder kan terecht vinden, dan ten tijde der eerste geestelijke opwekking. Vanwaar dit alles, vanwaar zo velerlei meer in de verborgen levens- en hartengeschiedenis? De oorzaak is daarin gelegen, dat men zijn eigen voorstellingen van wat voor God heilig, goed en rechtvaardig is, van wat in zijn ogen welbehaaglijk is, in de Schrift inbrengt, in plaats van te onderzoeken, welke de mening der Schrift is in de uitspraken, die wij in haar vinden. Deze verkeerde wijze van uitleg ontmoeten wij bijzonder bij de u voorgelezen tekstwoorden; daarom acht ik het nodig u die te verklaren.

Wij beantwoorden allereerst de volgende vragen:

1. Wat verstaat de Apostel hier onder het woord "vlees"?
2. Wat wil dit vlees? of: wat is deszelfs begeerte?
3. Wat wil zeggen: "Wandelt door de Geest"? En zullen dan zien
4. Hoe noodzakelijk het is, dat wij door de Geest wandelen, en welke heerlijke vrucht dit draagt.

I.

Ik houd u een oude en tegelijk een nieuwe prediking, en vraag in de eerste plaats: *Wat verstaat de Apostel hier onder het woord "vlees"?*

Ik antwoord daarop, dat "vlees" hier geenszins het uiterlijke lichaam betekent, noch de uiterlijke leden van ons lichaam. Immers van degenen, van wie vermeld staat, dat zij van de dochteren der mensen vrouwen namen, die zij zich verkoren hadden (Gen. 6: 2), staat onmiddellijk daarna geschreven, dat "de mensen ook vlees zijn" te weten zij, die even tevoren "zonen Gods" genoemd werden. Zo waren zij dan een weinig tevoren "geest", en weldra daarop "vlees." Nu bestaat een mens uit lichaam en ziel; en wanneer nu een mens "vlees" heet, zo is hij "vlees" naar lichaam en ziel, dientengevolge is het voortreffelijkste in hem, de ziel, ook vlees. Onze Heere zeide tot Nicodemus: "Hetgeen uit het vlees geboren is, dat is vlees" (Joh. 3:6); zo was dan ook Nicodemus van nature, naar zijn geboorte uit Abraham, geheel zoals hij was en leefde, "vlees"; immers hij had niet het geloof, dat Abraham had. "Vlees" moet derhalve een toestand te kennen geven, waarin men zich bevindt, welke toestand God, Die Geest is, "vlees" noemt, omdat die het tegenovergestelde is van hetgeen "God" is. Met andere woorden: "vlees" heet de ganse mens zoals hij is en leeft, omdat hij zich in een toestand bevindt, die het tegenovergestelde is van God, Die Geest is. En omdat deze toestand, waarin de mens zich bevindt, de mens beheerst, zo heet deze toestand "vlees" in verband met de mens, die in zodanigen toestand is. Als u dus in de Heilige Schrift, zoals in onze tekstwoorden en in Romeinen 8, het woord "vlees" leest, dan moet u niet aan het lichaam denken, alsof dit vlees moest worden gezocht in de huid of in de ogen, in de armen en benen, of in 's mensen schaamdelen; nee, dan hebt u aan de toestand te denken, waarin wij allen geraakt zijn, toen wij, door eigen moedwillige overtreding van Gods geboden, uit de gemeenschap met God zijn uitgegaan en van Zijn leven ten enenmale zijn ontledigd geworden, en dientengevolge de duivel en de dood ter prooi zijn, gelijk ook geschreven staat: "Door één mens is de zonde in de wereld ingekomen, en door de zonde de dood, en deze dood is tot alle mensen doorgegaan, in welke te weten in w elke dood allen gezondigd hebben." (Rom. 5: 12) Want zo'n toestand heet in de Heilige Schrift "vlees", en is beladen met toorn, vloek en verdoemend; want hij heeft noch genade, noch zegen, noch zaligheid, als zijnde het tegenovergestelde van al datgene wat Gods is en van God komt, Die immers Geest is.

II.

Nu heb ik een andere vraag: *Wat wil dit vlees? of wat is zijn begeerte?* Want wij lezen hier van een begeren des vleses, of van deszelfs begerlijkheid en lust. In de grondtekst staat het woord in het enkelvoud.

Ik antwoord: "Wij hebben onder begerlijkheid of lust des vleses niet een bepaalde zonde of ondeugd te verstaan, als die men met deze naam pleegt te bestempelen; want die bepaalde zonde behoort tot de zeer vele werken des vleses, waarvan de Apostel spreekt in de Verzen 19 21 van ons teksthofdstuk. Onder *begeerlijkheid* of lust des vleses verstaat de Apostel derhalve de begeerte, om al die werken te volbrengen of te doen, zodat het bijvoorbeeld niet alleen de begeerte is, om de echt te breken of hoererij te bedrijven, maar ook afgoderij, of een valse en ketterse leer te leren en aan te hangen, en ook, om met de naaste te twisten, of zich aan brasserij en dronkenschap over te geven, ook om afgunstig te zijn, te moorden en gierig te zijn. Derhalve is hier "begeerlijkheid des vleses" de lust en begeerte, om met gedachten, woorden en werken alle geboden Gods te overtreden en zich in zulke overtreding te handhaven. Deze lust of begeerte des vleses doet zich evenwel in de mens niet zo voor, dat de mens het van tevoren zo duidelijk weet, dat het vlees zulke vloekwaardige werken beoogt, of meer nog, dat hij het zich niet wil laten gezeggen, dat het vlees op zulke werken uit is. Die lust of begeerte des vleses doet zich zo voor, als ware zij enkel lust in God, begeerte naar God; zij doet zich zo voor, dat een mens zou menen, waarlijk alleen te bedoelen: kuisheid, goede trouw, reinheid, oprechte Godsvrucht, eerbaarheid, liefde, vrede barmhartigheid, zachtmoedigheid, waarheid in leer en leven, naastenliefde, matigheid en onthouding; maar het einde van dat alles is juist het omgekeerde; het einde van dat alles zijn de goddeloze werken, die wij Vs. 19 21 opgetekend vinden. Wanneer nu de Apostel hier spreekt van begeerte des vleses, dan vat hij

het euvel bij de wortel aan, zodat het niet alleen betekent de begeerte, om zulke goddeloze werken te doen, maar ook de begeerte, om op de grond en bodem te blijven zitten, waarop men zulke werken kan aan de hand houden. Die grond en bodem is: het zijn buiten de gemeenschap met God. De begeerte des vleses dan is daarop uit, om de geboden Gods, zowel die der eerste als der tweede tafel der Wet, te overtreden; derhalve is de begeerte des vleses in de eerste plaats afgoderij, ontheiliging van de Naam Gods, en verachting van de ruste Gods. Het vlees heeft de begeerte, tegen God op te staan, Hem van Zijn troon te stoten, zichzelf daarop te zetten, zelf geëerd te zijn en zichzelf tot Heiland te verheffen. Zelfhandhaving, handhaving van het lieve eigen Ik is de begeerte des vleses. Maar als ik mijn IK behouden kan, dan behoud ik ook mijn zonde, om dezelve zolang te koesteren als ik wil; beloof Gode beterschap, en heb mijn behagen aan mijn boetedoeningen, waarmee ik mijn zonde voed; ik blijf, wat ik ben, dat is: Gode-gelijk in mijn waan; ik blijf handhaven waarheden der Schrift, om te bemantelen dat ik de leugen doe, en doe al mijn best, om maar niet voor God te moeten weggezonden zijn als mens en zondaar, en opdat God maar niet alleen God blijve.

Zie, mijn Geliefden, dat is de begeerte des vleses. Aan deze toestand, waarin wij allen geraakt zijn in Adam, deze toestand van "buiten het leven Gods te zijn", is het eigen, er voortdurend op uit te zijn en de begeerte te voeden, zich of als een goede en Gode-waardigen toestand te handhaven, of zich tot een goede en Gode welgevallige toestand op te werken. In de grond der zaak gaat het daarbij evenwel alleen om God te logenstraffen, Hem te verdringen en voor zichzelf veerkracht te bekomen, ten einde voor zich de stand te bemachtigen, die alleen Gode toekomt. Het is de begeerte des vleses, de hem aangewezen plaats niet te willen innemen, God uit zijn plaats te verdringen en zich in Gods plaats te zetten. De innerlijke beweegredenen van zo'n streven zijn bij de mens geen andere dan: de zonde in de hand te willen houden, ongerechtigheid te bedrijven, en evenwel zalig te worden. Met zo'n streven verwekt men de toorn Gods en kan niet anders dan de verdoemenis oogsten. Zo'n streven is ons allen eigen. Het is ons allen eigen, zo'n streven te willen doorzetten, dat is de begeerte des vleses te volbrengen. Dat volbrengen van deze begeerte geschiedt heden op een fijne wijze, morgen op een grove, heden op een heel geestelijke manier, morgen op een zeer zinnelijke. Het innerlijke en het uiterlijke, het schijnbaar heilige en geestelijke en het grof zinnelijke bieden elkander daartoe de hand. Nu is er wellicht menigeen, die wel zoveel van de Wet Gods weet, ook zoveel eerbied er voor heeft, om te erkennen, dat zulke begeerte, zo-even door mij beschreven, in hem woont, maar die ook wel het middel zou willen weten, om zulke begeerte des vleses, die hij met diepe bekommernis des harten bij zich waarneemt, niet tot daad en tot uitbreking te laten komen. Dat hij een overtreder der Wet Gods is in allen dele en in de diepste grond des harten, hij erkent dat met weemoed; nochtans zou hij aan zo'n boze gezindheid niet vrije loop willen laten. Het wordt hem door de Waarheid van het Goddelijk Woord klaar ontdekt, dat hij bij alle middelen, die hij naast Christus aangegrepen heeft, juist aan deze gezindheid de teugel viert en der inwendige goddeloosheid ter wil is; en het ware middel wordt hem aan de hand gegeven, om niet meer te doen, wat hij gedaan heeft.. Dit middel wordt in de volgende woorden van onze tekst aangewezen: "*Wandelt door de Geest, en gij zult de begeerte des vleses niet volbrengen.*" De Apostel zegt ons, dat wij de begeerte des vleses volbracht hebben en volbrengen; hij zegt ons, wat wijzelf ook wel weten, dat wij die niet mogen volbrengen; en wijst ons het middel aan, waarbij wij verzekerd zijn mogen, dat het tot het volbrengen der begeerten niet komen zal. Hij schrijft: *Wandelt door de Geest.*

III.

Is het ons daarom te doen, het ware middel te kennen, en einde de begeerte des vleses niet volbracht te hebben, dan hebben wij goed te verstaan, wat het zeggen wil: Wandelt door de Geest (of aan Geest).

Dit wil ik u nu verklaren. Wij houden ons allen meer of minder met de Wet bezig, met de heilige geboden Gods, hebben ook daartoe alle oorzaak; want zo veel beseffen wij wel: Gods wil moet gedaan zijn; want zijn Wet is een heilige Wet, en blijft eeuwig. Is het dat wij niet graag de begeerte des vleses zouden volbracht hebben, dan zouden wij, met andere woorden, in overeenstemming met de Wet en de heilige geboden Gods willen zijn, of willen gedaan hebben wat de Wet wil. Alle doen veronderstelt een rechte

kennis van de wil, welke ik te doen heb, alsmede een juiste beweging om te volbrengen hetgeen ik te doen heb. Is de kennis niet goed, en de beweging niet juist, dan zal het werk ook niet goed zijn. Als ik de Wet mijns Gods niet versta en niet weet, hoe mij daarin te bewegen, zo kan het werk onmogelijk goed zijn.

Nu is er tweërlei opvatting van de Wet, en dientengevolge ook tweërlei beweging volgens deze Wet. Neem ik de Wet naar de letter, zo zal ook de beweging naar de letter zijn. versta ik de Wet naar de Geest van de Wetgever, dat is naar de bedoeling, die Hij had met de letter, zo zal ook mijn beweging in of naar die Geest zijn. Ontwaar ik nu in mijn handel en wandel, dat, hoezeer ik mij ook bevljigt, mij naar de letter te gedragen, nochtans al mijn beweging en mijn werk in niets gedijs, en ik het nooit verder breng, dan dat ik ten laatste toch nog de begeerte des vleses volbreng, terwijl het verlangen bij mij ligt, om die begeerteniet te volbrengen, zo zal ik door de menigvuldige schade, die ik lijd, tot de erkentenis moeten komen, van de letter der Wet eigenlijk volstrekt geen verstand te hebben, en er blijft mij niets anders over dan om voortdurend met mijn verdorven zaken tot een advocaat te gaan en naar de juiste mening der Wet en van haar letter te onderzoeken. Zolang wij nu menen, het rechte verstand van de Wet Gods te hebben, dan vinden wij de letter zo of zo, en dienovereenkomstig hebben wij ons hierop en daarop toe te leggen, en dienovereenkomstig ons te bewegen en werkzaam te zijn; maar dan zal er wel niets anders uit voortkomen, dan dat wij de begeerte des vleses volbrengen zullen. Begeren wij daarentegen, al ware het ook maar vanwege de veelvuldige schade der ziel, van de volbrenging dier begeerte verlost te zijn, dan hebben wij geheel en al van de Wet af te zien en van derzelve vervulling door ons, en hebben ons tot onze Advocaat Christus te begeven, Hem onze verdorven zaken in de hand te stellen en geheel aan Hem toe te vertrouwen, ja, ook onszelf, zonder dat wij ons ook maar enigszins met de Wet bezighouden, veelmeer aan Hem alléén en geheel ons houden, opdat Hij ons de mening des Geestes mee dele, zoals Hij dan ook in Psalm 32 beloofd heeft: "Ik zal u onderwijzen en u leren van de weg, die gij gaan zult; Ik zal raad geven en zal u met Mijn ogen leiden."

De Apostel wil dus zeggen, dat, wanneer het ons daarom gaat, de begeerte des vleses niet te volbrengen, Zoals wij die immers ook niet volbrengen mogen, wij dan onze handel en wandel niet hebben in te richten, wij niet hebben te wandelen naar ons verstand, dat wij menen van de letter der Wet te bezitten, maar naar de mening van de Wetgever. En deze mening nu noemt de Apostel niet zonder oorzaak "Geest." Want degene, die de mening of bedoeling ener wet, die hij wil gehandhaafd hebben, mij mededeelt, deelt mij met dit zijn doen zijnen ganse geest, ja, zichzelf mede. Wanneer nu de Heere ons de mening of bedoeling, die Hij met zijn Wet heeft, mededeelt, dan deelt Hij ons Zichzelf en Zijn Heilige Geest mede. Zo deelt ons dan Christus Zichzelf en Zijn Heilige Geest mede door de prediking Zijns Woords, en leren wij van Hem en van Zijn Geest voortdurend, hoe wij te wandelen hebben. Maar nu leert Hij ons door Zijn Geest de Wet geheel anders en veel heerlijker verstaan. Naar ons verstand der Wet nemen wij de letter aldus: zo u niet dit of dat gedaan hebt, en dan ook nog dit en dat daarbij doet, dan kunt u niet zalig worden, dan bent u verdoemd, en God is op u vertoornd; en wij bevljigten ons alles te doen, om deze toorn van ons af te keren, en het zo te maken, dat God, zo het mogelijk ware, niets meer aan ons had te laken. Dat Christus ons daarbij onnut wordt, merken wij niet. Maar Christus leert ons: Die zaak is voor u te hoog en te machtig, laat dat staan, geef u daarmee niet af; want u ligt in de dood; maar Ik heb het alles voor u vervuld en volbracht, en heb voor u een eeuwige genade bereid; daarom geef Ik u Mijn Geest en vrede, opdat u onverzwakt op Mij ziet. Geloof in Mij, zo zult u ervaren, dat alles in u vervuld wordt, wat de Wet rechtens van u te vorderen heeft; het zal u aan niets ontbreken, en u zult niet struikelen. U kunt dit alles gerust aan Mij overlaten; houd u daaraan, dat u genade bij God gevonden hebt, en dat u Mijns Vaders kind zijt, ook bent u Mijn broeder. Denk niet aan toorn of aan oordeel, omdat u gedurig zo veel, wat u meent te moeten hebben, ontgaat; laat Mij alles voor u zijn, en laat Mijn genade u genoeg zijn; Mijn macht wordt in zwakheid volbracht. Ik zal u wel zeer heerlijk toerusten, dat u onberispelijk zult bevonden worden ten dage, dat Ik zal verheerlijkt worden, en u met Mij. Roep u "Abba, Vader!" in welke nood der zonde en der Wet gij u ook moogt bevinden, en laat u niet in de war brengen wat betreft de gewisheid, dat Ik geheel de zorg voor u op Mij genomen heb; want Ik leef, en u zult leven.

Zie, mijn Geliefden, zulks noemt de Apostel "Geest", en hij schrijft nu, dat wij door of in zulke Geest zullen wandelen, dat is uit- en ingaan; of met andere woorden: al het bedenken onzes harten, al ons verstand, al onze beweging hoe wij ons overigens ook mogen bevinden, en wat wij ook anders mogen menen, zal dit zijn, dat wij geloven (hetgeen ook de Wet ons gebiedt): dat wij voor alles, wat Gods is, geen verstand, hart of zin hebben, dat wij van de Wet en van wat zij eigenlijk wil, niets weten of verstaan, en ons deswege, hoe wij ons ook bevinden, aan de genade hebben over te geven, om van hart te geloven: Christus is hier, God is voor mij, Hij is mij genadig. Dit predikt mij het dierbare Evangelie, dit verzekert mij de Heilige Geest, gevende daarvan getuigenis met mijn geest. Daarom houd ik mij aan mijn getrouwe Advocaat Christus, Die de zaak voor mij beslechten zal, zoals Hij ze immers alreeds voor mij bevochten heeft. Want zo alleen kan het geschieden, dat het openbaar wordt, dat ik de begeerte des vleses niet zal volbracht hebben, al zou het ook voor mij de schijn hebben, alsof ik ze dag aan dag volbreng. Mijn Heere Christus zal mij er wel van verzekeren, dat de duivel met zijn aanklachten zal afgewezen worden, en dat Hij het proces reeds gewonnen heeft.

IV.

Het is voor ons echter ook allernoodzakelijkst, dat wij zo door de Geest (of: in den Geest) wandelen, en wij hebben daarenboven ook een schone belofte. Immers zo schrijft de Apostel verder: "Want het vlees begeert tegen de Geest, en de Geest tegen het vlees, en deze staan tegen elkander, zodat u niet doet, hetgeen gij wildet", of: "opdat gij niet doet, wat gij wel zou willen. Daaruit zien wij ten eerste: hoe noodzakelijk het voor ons is, door (of in) de Geest te wandelen; en ten tweede: welk een heerlijke vrucht het draagt, als wij door (of in) de Geest wandelen. Want de mens kan nooit en nimmer doen, wat hij wil of wat hij wel zou wensen te doen. Wat ook de mens van de vrije wil moge beweren, berust allemaal op inbeelding. De mens is eens voor altijd niet meer zijn eigen heer, en heeft, welke eigendunk hij ook voede, nooit de omstandigheden in zijn hand, om te bepalen wat hij denken of doen zal. Heeft hij het Evangelie niet, zo is hij voortdurend een slaaf des duivels en der wereld; heeft hij het Evangelie, zo wordt hij een van God geheel en al afhankelijke dienstknecht des Geestes. Is hij van mening, dat hij, het geloof hebbende, een vrije wil verkregen heeft, om nu voortaan naar Gods wil te wandelen, dan zal hij zich vergissen. Juist dat is het, wat Paulus de Galaten wil leren, en wat de Heilige Schrift ook ons leert. Wij moeten niet denken: "Nu geloof ik, daarom heb ik nu de Wet en de geboden er bij te nemen, om nu voortaan de vruchten mijns geloofs te tonen of dankbaar te zijn." Wij moeten niet denken: "Nu ik tot het geloof gekomen ben, zal ik het wel met de werken voleinden, en wil nu voortaan de Wet mijns Gods ter hand nemen, om daarnaar te wandelen." Want er komt niets van terecht bij zulke aanmatiging. De Geest van God weet alleen, wat goed en recht is in de ogen Gods; alleen de Geest van God kan de ganse Raad van onze zaligheid doorzien en het alleen weten, hoe wij naar zo'n Raad te wandelen hebben, dat aan het einde heel onze wandel, gans wonderbaarlijk, in overeenstemming met de Wet Gods bevonden wordt. Indien wij zouden menen, dat, als wij tot het geloof gekomen zijn, het nu onze zaak ware, hoe wij voortaan wandelen zullen, ook onze zaak, nu te weten wat goed en kwaad is, zo zullen wij aan het einde beschaamd uitkomen, ook nooit in dit leven waren troost en vrede tot God kunnen hebben. Het vlees wil aan de Geest de onbepaalde heerschappij niet laten; het heeft de begeerte, zich tegen de Geest te verzetten; daartegenover wil de Geest aan het vlees de heerschappij niet laten, en heeft de begeerte, het vlees in de weg te treden. Die twee kunnen nooit en nimmer met elkander in overeenstemming gebracht worden. Wij staan aan de zijde van het vlees; wij zijn met onze toestand, waarin wij door onze afval van God geraakt zijn, volkomen eens. Wat wij van God en zijn Wet beweren, zal altijd zo zijn, als het met die toestand overeenkomt. Wat daarentegen de Geest van God van God en zijn Wet beweert, is altijd overeenkomstig de toestand, die voor ons in Christus Jezus is, en beoogt voortdurend, dat wij als armen en ellendigen in de genade van Christus bevonden zijn, waarin alleen onze wandel overeenkomstig de Wet zijn zal. Het vlees wil half genade, half eigen kracht; de Geest echter wil gans en alleen genade. Het vlees wil half God, half mens; de Geest wil geheel God, en alleen God, en de mens in God opgenomen als mens en zondaar. Het vlees wil half geloof, half werk; de Geest wil alleen Geest, alleen Christus, alleen geloof. Als wij

denken: "Ik geloof, nu wil ik voortaan goede werken doen; ik geloof, nu wil ik mij voortaan op de heiliging toeleggen", dan zijn wij de Geest dwars in de weg, en er komt aan het einde niets van dat alles, wat wij ons hebben voorgesteld, tot stand, en er moet ook niets tot stand komen, opdat niet onze wil, maar Gods wil geschied zij. Het vlees zal zulk streven, dat wij ons na het geloof met Gods wil bezig willen houden, niet laten gelukken, omdat het vlees nooit gezind is Gods wil te doen, maar dit slechts voorgeeft, opdat onder de naam van "wil van God" de wil des vleses volbracht zij. En ook de Geest komt tegen zulk streven van het vlees op, en maakt alle werk des vleses, en wat de mens van zins is, om de wil van God te doen, voortdurend te schande en tot niets, opdat in der waarheid Gods wil geschied zij.

Dit is de duidelijke en eenvoudige zin van deze woorden. Daarom moet u die niet naar heidense begrippen of naar de wijze der monniken uitleggen, alsof hier "vlees" het lichaam betekende of, en wel bepaaldelijk, de begeerlijkheid des vleses of de geslachtsdrift, en "Geest" het betere deel in ons of, laat mij zeggen: de ziel, die van zulke zonde vrij zijn wil. Want de Apostel verstaat hier onder "vlees" de toestand, waarin wij in Adam geraakt zijn, namelijk: dat wij van God geheel af zijn, en onder de "begeerlijkheid" of "het begeren des vleses" verstaat hij de gezindheid, die, met die toestand overeenkomstig, ons eigen is, dat wij, ook zelfs dan als het geloof er is, altijd bezig zijn, om de Wet en de geboden Gods in eigen hand te houden, ten einde die met hulp van de genade te vervullen; waaruit echter niets wordt, hoe goed wij het ook menen. En onder "Geest" verstaat de Apostel de toestand, waarin wij in Christus Jezus tot God gebracht zijn, en de Geest van Christus, de Heilige Geest, Die ons deze toestand door het geloof heeft toegeëigend, en ons in deze toestand houden wil. Wij nu zijn altijd gezind (zoals wij althans menen) geestelijk te werk te gaan, en menen daarom de Wet naast het geloof te moeten opnemen. De beweegreden evenwel van zo'n gezind-zijn is bij ons deze, dat wij in de zonde zouden willen blijven. Nemen wij nu de Wet op naast het geloof, zo zal onze toestand in Adam en onze gezindheid, die deze toestand eigen is, ons wel in de weg treden, zodat uit ons doen van de wil van God evenwel niets zal worden; en tegelijk zal ook de toestand in Christus, en de Geest, Die deze toestand handhaven wil, ons in de weg treden, zodat er niets uit wordt, hoe goed wij het ook van zins mogen geweest zijn, Gods geboden te bewaren, en Zijn wil te volbrengen: zodat, wanneer wij heilig willen zijn en nu na het geloof de Wet er bij willen nemen, beide vlees en Geest zodanige heiligheid wel tot drek zullen maken. Immers alleen aan de eeuwige genade van Christus behoort al de heerschappij; en wie met die genade bedekt is die is niet onder de heerschappij der wet, om zich ook maar in enig opzicht met de wet in te laten; want dit alles: overeenkomstig Gods Wet te handelen en te wandelen, Gods geboden en rechten te bewaren, naar Zijn wil te doen, en onberispelijk en onbestraffelijk bevonden te worden in de dag van Christus, dit alles is begrepen in de eeuwige genade, die ons bedekt en de heerschappij over ons heeft.

Indien u nu erkent en belijdt, schuldig en in God gehouden te zijn, om Zijn wil waarlijk in alle stukken gedaan te hebben, ook belijdt, dat zulk doen bij u niet gevonden wordt, en het er nochtans bij u zijn moet, en u de toevlucht genomen hebt in de Geest tot de Troon der genade in het bloed van Jezus, zo laat u daarvan door geen voorstellingen, van welke aard ook, van wet, gebod of plicht, of wat nog na het geloof zou moeten betracht worden, afbrengen, maar houdt u onverzwakt daaraan, dat u voortdurend tot deze genade de toevlucht neemt. Volhardt bij deze genade, dat is: *Wandelt in de Geest*. Het vlees, dat vroomheid en heiligheid huichelt, zal dan zijn begeerten niet hebben. Geeft aan de begeerlijkheid van het vlees volstrekt niet toe, daar het u met zijn leer, dat het geloof niet genoegzaam zou zijn, van Christus wil afvoeren, en u zult het ervaren, dat de Geest, Die u gegeven is, u in zodanige genade handhaven zal, waarin alleen het doen van de wil van God is, het wandelen in Zijn geboden.

Vraagt gij: *maar, wat moet ik dan met mijn zonde, wier woede ik zo menigmaal in mijn leden gewaarword?*

Dan antwoord ik: Juist deze zonde strekke u ten bewijze, hoe zeer nodig het voor ons is, dat wij toch op generlei wijze de Wet naast het geloof aan de hand houden of er bij nemen; want juist met zo'n nood beoogt het vlees, dat wij het geloof laten varen. Het is ons des te meer nodig, dat wij bij de genade volharden, hoe meer wij gewaar worden, wat en hoedanig wij zijn; en het is de genade van Christus, dat

wij niet als godvruchtige mensen, maar, hoewel goddeloze, hoewel zondige mensen, nochtans bevonden worden als zulken, die in Gods geboden gewandeld en naar zijn wetten gedaan hebben. Dat dit in waarheid door ons geschied zij, dat vermag de genade alleen; dat is enkel en alleen zaak des Heiligen Geestes, Die ons leidt, en gewis niet onze zaak. Daarom, wie Godswil gedaan en Zijn geboden wil bewaard hebben, terwijl hij beseft, dat dit moet geschied zijn, die lere van Zijn zonde, hoe dit voor hem een onmogelijke zaak is, en blijve bij de genade; hij blijve bij het geloof in Christus, hij wandele in (door) de Geest, trots al zijn zonde, zo zal hij ook ervaren, hoe wonderbaar-heerlijk de Heilige Geest weet te leiden in heiligheid en waarheid, in alle geboden Gods en in Zijnen wil, midden door zonde, nood en ellende heen; want door zulke klippen en door zo'n vuur moet het heen; en wij hebben van die weg zo weinig verstand, dat vlees voor "heiligheid" houdt, wat naar Geest "zonde" is; en wat naar Geest "heiligheid" is, daarvan gruwet het vrome vlees. Daarom zij de Heere geloofd en geprezen, dat Hij ons Zijn Geest en genade verworven heeft, zodat wij zonder ons toedoen zijn heiligheid deelachtig worden, gelijk Hij ons dan ook geheel en al zonder ons toedoen heeft zalig gemaakt. AMEN

Deze leerrede is gehouden te Elberfeld 11 Juli 1847 's voormiddags.